

záhradách, ktoré v osemdesiatych rokoch minulého storočia začali vytvárať Austrálčania Bill Mollison a David Holmgren. Zmocnilo sa jej vzrušenie. Našla to, čo hľadala.

„Mollison s Holmgrenom študovali prirodzené ekosystémy v prírode. Sledovali, čo vymyslela múdra príroda a jej postupy a princípy uplatnili pri tvorbe nového typu prírodných záhrad. Austrálčania im dali zaujímavý prívlastok jedlé,“ s týmito krátkym vysvetlením privítala Ivanských záhradkárov Hana Sekulová.

Keď rozprávala príbeh o prerode svojej „umelej“ záhrady na prírodnú, ľudia občas vybuchovali smiechom. Komuže by zišlo na um zobrať odkvitnuté púpavy a rozfúkať ich padáčkové semenka po trávniku. Práve týmto činom začala Hana Sekulová pred dvoma rokmi premenu anglického trávniku na prírodnú lúku. A tiež včelárením. Pre hostí mala pripravený púpavový sirupový med. Navarila ho zo 400 hlavičiek púpavy, ktoré nazbierala za polhodinku. Činorodé, energické a výrečné žieňa. Dokáže si zo seba utiahnuť a vystreliť, ale najmä s ostrovtipom presvedčať tých, čo pozorne načúvajú jej argumentom.

Kostihoj a bandita krtko

„Som stará bosorka, kedysi upálená na hranici,“ graduje náladu medzi poslucháčmi Hana Sekulová, keď začne rozprávať o tom, ako do svojej záhrady preniesla z ivanského kanála kostihoj. Márne ho hľadala v záhradkárskych predajniach, ponúkali ho iba na Morave a potom jej ktosi zo starých Ivančanov poradil, že rastie na dostrel od jej domu na zavlažovacom kanáli.

„Kostihoj je výnimočná liečivka. Môj muž si pred časom poranil krompáčom nohu. Príkladala som mu na ranu zábalu z kostihoja a zostala mu len malá jazvička. Je to záračná rastlinka, ale že by som ho pestovala v záhradke?“ súhlasí s rozhodnutím Hany Sekulovej a zároveň o ňom pochybuje jedna zo záhradkárov.

„A prečo by nie? Kostihoj je všestranná rastlina, mladé zelené výhonky používam pri príprave zelených šalátov a v záhrade plní aj funkciu výborného zeleného hnojiva,“ vysvetľuje Hana Sekulová a poradiť všetkým, aby kostihoj ne-

Zoltán Rajci nezabúda v horúcom lete zavlažovať zeleň. FOTO PRAVDA: LUBOŠ PILC (2) © AUTORSKÉ PRÁVA VYHRADENÉ

Toto krásne jazierko vybudoval vlastnými rukami Stanislav Čižmárik.

váhali používať aj ako urýchľovač zretia kompostu.

„Dajme domácej pani otázku, na ktorú nenájdete odpoveď. Z toho, čo tu pestujete, si dobrú zeleninovú polievku ne navarí,“ snaží sa ju zahnať do úzkych ktosi ukrytý v hlúčku záhradkárov. „Žiaden problém,“ chytí sa výzvy na súboj Hana Sekulová. „Minule som pripravila extra špenátovú, pravda nie zo špenátu, ale zo žihľavy.“ Podobne ako kostihoj aj žihľavu preniesla do záhrady z periferie ivanského chotára.

Prírodná záhrada, ktorú pani Hana Sekulová buduje, má päť pásiem. V prvej zóne, najbližšie k domu, rastú liečivky, aby boli vždy napordzi, keď gazdinka pripravuje nejaké jedlo pre rodinu. V ďalšej zóne má vysadenú kuchynskú zeleninu a v poslednej je ovocný sad. Po záhrade Sekulovcov poskakujú drozdy. Cítia sa tu ako doma. Horné poschodie čerešne patrí im, spodné si oberú majitelia záhrady. Za

vlastníkov záhrady však Hana Sekulová považuje aj drozdy, krty či krdlik divých kačiek. Na jar tu vyviedla divú kačku mláďatá. Pre Sekulovcov to bol signál, že ich záhrada sa začína premieňať na lúčno-lesné spoločenstvo, kde rastliny a všetky živočíchy žijú v zhode a navzájom si pomáhajú.

„Nevravte, že milujete krtka,“ podotkne jeden zo záhradkárov a dodá, že Sekulovcom hneď zopár pošle. Domáca pani s pokojom vysvetlí, že krtky jej neprekážajú. Pod lúčnym trávnikom považuje ílovitá pôda. Často sa po nej chodí, krtom sa v nej nechce ryť, presťahovali sa do výsadbovej časti záhrady. „Tam vyzerú všetky pandravy a prevzdušnia pôdu, vôbec mi neprekážajú,“ zastane sa nenávideného obyvateľa záhrad Hana Sekulová.

Nevedno, či presvedčila milovníkov vzorného poriadku. Každý záhradkár je zvrchovaným vládcom svojej záhrady. Po návšteve u Sekulovcov

s však voľky-nevoľky zide na um otázka: Robím vo svojej záhradke všetko tak, ako mám? Som priateľ či nepriateľ prírody, ktorá nás obklopuje a ktorej súčasťou sme aj my sami, hoci si to vždy neuvedomujeme?

Budujme peknotu, ľudia sa stanú lepší

Záhrada vyjadruje podstatu človeka, jeho zmýšľanie, aktivitu, tvorivosť, zmysel pre krásu. Manželia Zoltán a Květa Rajciovci patria už medzi starých Ivančanov, hoci sa sem kedysi, bolo to pred polstoročím, prisťahovali. Ona Pražanka, on rodák z neďalekej Rece. Miroslav Horváth nie náhodou zaradil ich záhradu na zoznam tých, ktoré sa oplatí vidieť. Hneď pri vchode očarila všetkých zbierka dvadsiatich zeleno-červených heucher.

„Zďaleka nie je kompletná, na internete som sa dočítala, že existuje dovedna 80 kultivarov,“ zareaguje na Horváthovu pochvalu Květa Rajciová.

Pani Květa sa dožila krásnych 75 rokov, ale na záhrade, ktorú spoločne vybudovali s manželom, zrelý vek vôbec nevidno. Zeleninové záhony sú bez jedinej buriny, vinič je bohato zarodený. V skleníku dozrieva paprika. Prosperujúca záhradka. Pán Rajci medzi rečou prehodí, že už musia zvoľniť tempo, rôčiky pribúdajú. Lenže je to práve práca v záhrade, ktorá dáva životný zmysel manželskému páru.

„Ranná káva na terase s koncertom vtáctva, neviem si predstaviť príjemnejšie miesto na rozjímanie nad sebou samou, rodinou a miestom, ktoré sme spolu s manželom vytvorili,“ úprimne sa vyzná Květa Rajciová.

Záhrady sprevádzajú ľudí, odkedy sa začali civilizovať. Boli a zostali živým putom s prírodou, ale zároveň ju pretvárali na svoj obraz. Tie najdokonalejšie sa stali umením. V samotnej Ivanke na sklone osemnásteho storočia vybudovali spolu s rokokovým kaštieľom krásnu francúzsku záhradu Grassalkovichovci. Hovorilo sa o nej ako o malom Versailles Uhorska.

Dnes zostalo z tejto záhrady iba torzo, ale aj zvyšky parku pripomínajú, že bol koncipovaný veľkoryso. Práve grassalkovichovský park môže byť pre Ivančanov odkazom pri zvelaďovaní ich záhrad. A nielen ich, ale celého verejného priestoru. Práve naň začal Juraj Horváth sústredovať pozornosť občanov.

„Začali sme robiť jarné brigády, počas ktorých ošetríme verejnú zeleň. Ľuďom tak dávame na známosť, že aj stromy, kríky a tráva, ktoré rastú za ich plotom, sú naše, že nám Ivančanom patrí všetok priestor a že sme to my, ktorí by sa oň mali viac starať,“ hovorí Miroslav Horváth.

Akiste má pravdu, keď tvrdí, že ľuďom potom upravené miesto prirastie k srdcu. Stáva sa ich - či lepšie povedané naším.

„Čím to je, že Slovák sa v upravenom Rakúsku správa ako Rakúšan a doma odhodí papierik či ohorok, kde mu napadne? Ak u nás bude pekne, začneme sa správať inak. Budujme peknotu okolo nás, stanú sa z nás lepší ľudia.“ Miroslav Horváth má pravdu. Hlavne však viac ako slovami ide ostatným príkladom vedno s Ivanskými záhradkármi.

© AUTORSKÉ PRÁVA VYHRADENÉ